

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ДАНІЛЄВИЧ ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ

УДК: 657.422.7:630

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**РОЗРОБКА ПРОЕКТУ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ
ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В ЛІСОГОСПОДАРСЬКОМУ
ПІДПРИЄМСТВІ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____ В.Г. Данілевич

Науковий керівник
Цегельник Ніна Іванівна,
кандидат економічних наук, ст. викладач

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

Голова комісії _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № __ від _____ року.

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю.

_____
(підпис)

«__» _____ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) _____ захистив(ла) кваліфікаційну
(прізвище та ініціали)

робота з оцінкою за шкалою ECTS _____, сума балів _____ за національною
шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

ДАНІЛЄВИЧ В.Г. Розробка проекту обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами лісогосподарському підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій з обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами.

Розглянуто підходи до тлумачення поняття «виробничі запаси» у вітчизняній та зарубіжній літературі з метою поглиблення та пояснення його сутності. Розкрито сутність поняття «виробничі запаси» в нормативно-правових актах. Наведено критичний огляд підходів до їх визначення, що існують у фаховій літературі, що дозволило пояснити суть цієї бухгалтерської та економічної категорії. Проаналізовано специфіку обліку запасів за МСФЗ з урахуванням значущості їх використання в процесі інтеграційної трансформації в Україні.

Підкреслено завдання та роль обліку та оподаткування виробничих запасів лісогосподарського підприємства. Охарактеризовано операції з виробничими запасами лісогосподарського підприємства.

Проаналізовано структурні елементи податкової політики. Встановлено, що в Україні лісогосподарські підприємства, які сплачують рентну плату за спеціальне використання лісових ресурсів у бюджеті, отримують невеликі кошти з державного бюджету, не пов'язані із сумою сплачених податків.

Ключові слова: виробничі запаси, класифікація запасів, управління запасами., облік, оподаткування, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів

ABSTRACT

DANILEVYCH V.G. Development of a project for accounting and taxation of business transactions with production stocks of a forestry enterprise. - Manuscript.

Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 071 - accounting and taxation. - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

Qualification work is devoted to the substantiation of theoretical and practical recommendations for accounting and taxation of business transactions with inventories.

Approaches to the interpretation of the concept of "inventories" in domestic and foreign literature in order to deepen and explain its essence are considered. The essence of the concept of "inventories" in regulations is revealed. A critical review of the approaches to their definition that exist in the professional literature is given, which allowed to explain the essence of this accounting and economic category. The specifics of IFRS inventory accounting are analyzed taking into account the significance of their use in the process of integration transformation in Ukraine.

The tasks and role of accounting and taxation of production stocks of the forestry enterprise are emphasized. Operations with production stocks of the forestry enterprise are characterized.

The structural elements of tax policy are analyzed. It is established that in Ukraine, forestry enterprises that pay rent for the special use of forest resources in the budgets receive small funds from the state budget, not related to the amount of taxes paid.

Key words: inventories, inventory classification, inventory management, accounting, taxation, rent for special use of forest resources

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1. Теоретичні основи обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві	8
1.1. Виробничі запасами, як економічна категорія	8
1.2. Завдання і роль бухгалтерського обліку і оподаткування виробничих запасів.....	15
1.3. Нормативне забезпечення та огляд спеціальної літератури і наукових досліджень з облікового процесу і оподаткування виробничих запасів	17
1.4. Характеристика господарських операцій з обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві	22
Висновки	28
Список використаних джерел	30
Додатки	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для здійснення господарської діяльності лісогосподарські підприємства використовують виробничі запаси, які становлять найважливішу та значну частину господарських активів підприємств. Вони займають особливе місце у складі активів та домінуюче становище у структурі витрат підприємств різних сфер, у деяких сферах вартість матеріальних ресурсів становить близько 60% і значно перевищує собівартість продукції.

Питання обліку запасів мають велике практичне значення та виробничу спрямованість, оскільки це є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємствах. Правильно організований обліковий процес щодо наявності та руху запасів, тобто усвідомлення якості їх наявності та переміщення, має важливе значення для контролю виробничої діяльності будь-якого лісогосподарського підприємства та контролю зберігання матеріальних цінностей. У зв'язку з цим, за сучасних умов існує об'єктивна необхідність переглянути існуючу систему обліку та оподаткування щодо операцій із запасами в лісогосподарських підприємствах.

Теоретичні вимоги та практичні аспекти обліку запасів вказані в працях Ф. Ф. Бутинця, Т. М. Сторожука, П. С. Безруких, С. Ф. Голова, В. І. Єфименка, А. М. Коваленко, Ю. Ю. Мороз, В. М. Костюченка, В. С. Ейсмонта, М. В. Кужельного, В. М. Мурашка, М. С. Пушкаря, Ю. С. Цал-Цалка, В. В. Сопка, Л. І. Слюсарчука, Н. С. Дружинської, Н. М. Ткаченко, Т. С. Гайдучок, О. А. Подолянчук, Е. Бріттона, К. Ватерсона, І. А. Бланка, І. А. Бондарева, Г. Муса, Р. Ханшманна, Річарда Д. Інвіна, Інк., В. Дж. Стівенсона, Р. З. Чейза, Н. Дж. Еквілайна, Р. Ф. Якобса та ін.

Метою кваліфікаційної роботи в обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних основ, а також розробці практичних рекомендацій з обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити виробничі запаси, як економічну категорію;

- обґрунтувати завдання і роль бухгалтерського обліку і оподаткування виробничих запасів в лісогосподарському підприємстві;

- дослідити нормативне забезпечення та огляд спеціальної літератури і наукових досліджень з облікового процесу і оподаткування виробничих запасів;

- охарактеризувати господарські операції з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві;

- розробити проект побудови облікової системи і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві.

Об'єктом дослідження є виробничі запаси, що відображаються в бухгалтерському обліку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних положень бухгалтерського обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві.

Методологічною основою дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ та процесів у системі економічних наук. Обґрунтування основ обліку запасів в лісогосподарських підприємств здійснювалося із використанням таких методів як пізнання, індукції, дедукції, групування, аналогії, абстрагування, статистичне спостереження, аналізу, синтезу, моделювання.

Основними джерелами інформації є літературні наукові і методично-практичні джерела, нормативно-правові документи, що регулюють ведення бухгалтерського обліку та оподаткування, фахові Інтернет-ресурси, дані фінансової, статистичної, податкової і управлінської звітності підприємств.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути використані при організації обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В ЛІСОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Виробничі запасами, як економічна категорія

Ефективне функціонування підприємств в ринкових умовах значною мірою залежить від раціонального використання ресурсів: трудових, матеріальних, які в поєднанні з основними фондами становлять виробничі ресурси. Структурно місце запасів у ресурсах підприємств можна відобразити таким чином (рис. 1.1) [21].

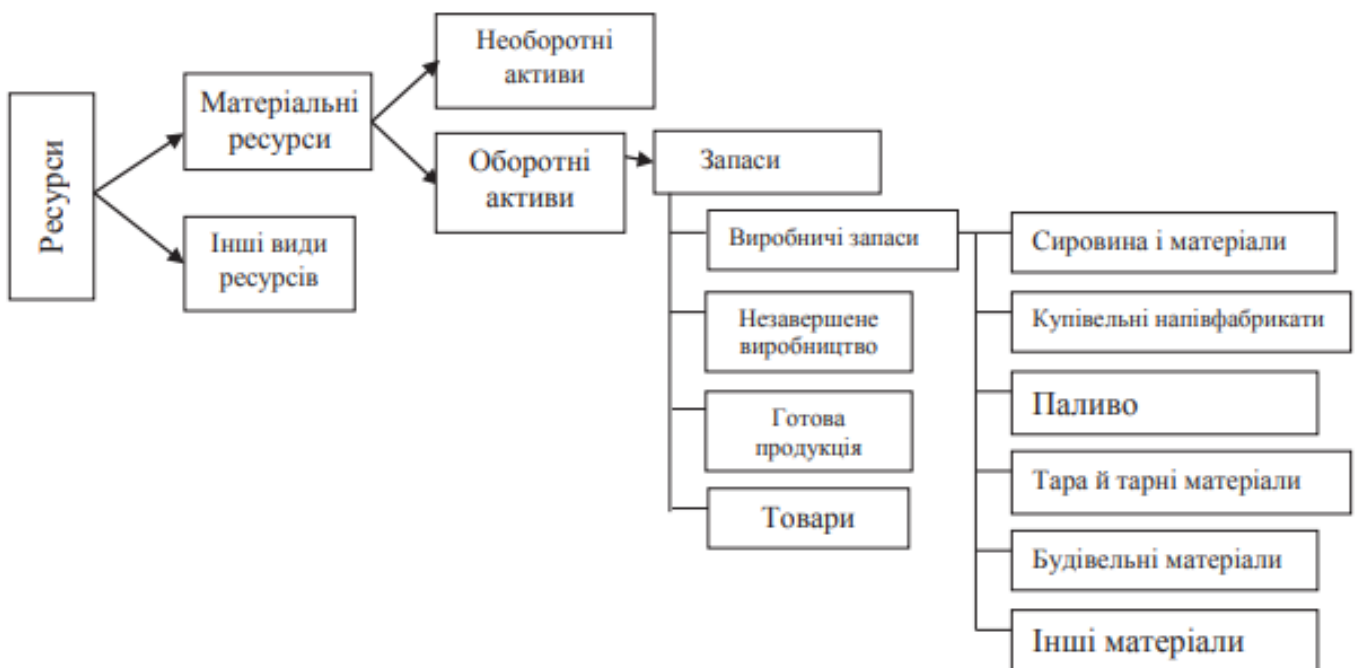

Рис. 1.1. Місце виробничих запасів у складі ресурсів підприємства

Як видно з рис. 1.1, виробничі запаси є складовою частиною оборотних активів підприємств, а також входять до матеріальних ресурсів.

Основою рушійною силою діяльності підприємства є оборотні активи, вони виступають найважливішою складовою забезпечення функціонування підприємства.

Оборотні засоби на підприємстві постійно знаходяться у русі і тим самим здійснюють кругообіг, переходячи з грошових засобів у виробничі запаси, з виробничих запасів – у незавершене виробництво, потім з незавершеного

виробництва – у готову продукцію, наступним – з готової продукції – у кошти в розрахунках і вже з коштів у розрахунках – у грошові засоби [27].

Розглядаючи облік та аналіз виробничих запасів на підприємствах України, доречно здійснити дослідження їх обсягу на виробництві та динаміці змін протягом 2017-2019 років (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Місце запасів в оборотних активах підприємств України у 2019 р. [35]

	Оборотні активи – усього, млрд. грн.			У тому числі запасів, млрд. грн.			Темп приросту, %			
	Роки			Роки			Оборотні активи		Запаси	
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017-2018 рр.	2018-2019 рр.	2017-2018 рр.	2018-2019 рр.
Усього, в т.ч.	5650,8	6285,1	6640,3	1294,6	1548,1	1624,2	11,2	5,7	19,6	4,9
Сільське, лісове та рибне господарство	639,0	654,2	641,0	203,4	256,0	270,7	2,4	-2,0	25,8	5,8
Промисловість	1781,0	1914,5	1883,7	417,8	480,3	481,8	7,5	-1,6	15,0	0,3
Будівництво	253,8	328,1	394,9	69,4	93,9	114,3	29,2	20,4	35,2	21,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт авто-транспортних засобів і мотоциклів	1715,8	2013,9	2149,4	431,9	517,3	545,9	17,4	6,7	19,8	5,5
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	217,5	262,2	252,3	46,0	54,5	44,1	20,6	-3,8	18,5	-19,1
Фінансова та страхова діяльність	233,2	256,7	321,8	2,9	3,6	4,2	10,1	25,4	23,1	18,5
Операції з нерухомим майном	239,3	310,3	333,6	18,2	22,3	33,0	29,7	7,5	22,9	47,9
Професійна, наукова та технічна діяльність	385,9	343,0	435,8	88,6	98,7	99,2	-11,1	27,0	11,4	0,5

Необхідно зазначити, що протягом 2017-2019 рр. відбувалося збільшення оборотних активів на підприємствах України, загалом у 2018 р. порівняно з 2017 р. обсяг оборотних активів збільшився на 11,2 %, а в 2019 р. вони збільшилися на 5,7 % порівняно з 2017 р. Своєю чергою, обсяг запасів у 2018 р. порівняно з 2017 р. збільшився на 19,6 %, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 4,9%. При цьому за окремими галузями діяльності обсяг оборотних активів на підприємствах

збільшувався, разом із ними збільшувався й обсяг запасів. Найбільші збільшення запасів відбувалися на підприємствах будівництва та сільського, лісового та рибного господарства:

- будівництво – у 2018 р. порівняно з 2017 р. – на 35,2 %, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. – на 21,8 %.

- сільського, лісового та рибного господарства – у 2018 р. порівняно з 2017 р. – на 25,8 %, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. – на 5,8%.

Що стосується промислових підприємств, то в 2018 р. обсяг виробничих запасів збільшився на 15,0 %, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. – на 0,3 %. Отже, як бачимо, обсяг запасів на виробничих підприємствах України збільшувався нижчими темпами, ніж обсяг оборотних активів, проте дана різниця є незначною, тому можна зробити висновок, що на обсяг оборотних активів впливає саме стан запасів підприємств.

У теоретичному розумінні виробничі запаси - це предмети праці, які використовуються один раз у виробничому процесі, вартість яких повністю переноситься на готовий продукт. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття запасів, як матеріальних, так і виробничих суперечливе і тлумачиться неоднозначно в літературі [21].

У 70-80-х роках минулого століття в економічній літературі з'явилося поняття «виробничі ресурси» [1; 5; 8; 22]. Зокрема, під «виробничими ресурсами» розуміють суму складових ресурсів основних фондів, матеріальних і трудових ресурсів. Дефініція «запаси» у вітчизняній літературі з'явився із затвердженням Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку [31]. До впровадження НП(С)БО термінологія мала різну назву, а саме: предмети праці, засоби праці, товарно-матеріальні цінності, матеріальні ресурси, виробничі ресурси.

На думку В. Д. Новодворського, складовими виробничих ресурсів є матеріальні ресурси, що являють собою сукупність матеріальних елементів, які призначені для переробки в процесі виробництва з робочим обладнанням [32, с. 7]. Під предметом обліку матеріалів Л. В. Ліберман розуміє предмети праці, призначені

для промислового та комерційного використання, а також швидкопсувні предмети малої вартості [20, с. 8].

В. І. Петрова вивчає оборотні виробничі фонди, які складаються з предметів праці (сировини, матеріалів тощо), тобто це те, що визначається з мета дії людини в процесі праці і з чого виготовляється продукція. Особливістю того, як працюють оборотні виробничі фонди, є те, що вони повністю використовуються в одному виробничому циклі. Крім того, вчений зазначає, що предмети праці у плануванні та бухгалтерському обліку відносяться до матеріалів або запасів [36, с. 46].

Вчений П.І. Багрій пропонує у своїй роботі визначити запаси як засоби виробництва, які отримують споживачі (компанія, структура) і ще не використовуються в процесі виробництва, і відразу пропонує визначення поняття "запаси" як наявність матеріальних ресурсів (означає виробництво та споживчі товари) для забезпечення безперервності розширеного відтворення, обслуговування невиробничого сектору та потреб населення [1, с. 167].

Але М. В. Дубінін виділяє два види складських запасів: виробничі та товарні. На їх думку, виробничі запаси - це матеріальні активи, які знаходяться на складі компаній у виробничій зоні і призначені для подальшого використання та товарні запаси - основні засоби, що є в наявності, але призначені для продажу [12, с. 47].

Деякі автори при визначенні терміну матеріальних оборотних активів застосовують термін «цінності» [14; 17]. З іншого боку, термін «цінність» є описовою категорією, ознакою, якістю або критерієм, що характеризує акції як економічні елементи, що приносять користь їх власнику і можуть принести йому економічну вигоду.

Використання терміна «матеріально-виробничі запаси» викликає суперечливі моменти, оскільки запаси є не лише предметами праці, але й засобами праці. Отже, поняття ширше, оскільки охоплює всі активи, що мають суттєву форму та використовуються у виробничому процесі [3]. Терміни «товарно-матеріальні активи» і «товарно-матеріальні запаси» неприйнятні, оскільки вони охоплюють необоротні активи, які можуть бути як короткостроковими, так і довгостроковими. Акцент робиться на можливості продати такі активи.

Існують також певні суперечності у використанні терміна «предмети праці». Поняття предметів праці в достатній мірі відповідає сутності елементів виробництва, що підлягають обробці, але традиційно застосовується не як облікова категорія, а як економічна категорія.

Термін «товарно-виробничі запаси» найкраще відображає характерні властивості матеріальних елементів виробництва, основною метою яких є переробка в процесі виробництва, формування товарної бази з урахуванням можливості залишитися в запасах у вигляді запасів або готової продукції (товарів) на складах [9]. Використання цього терміна викликає деякі суперечності, пов'язані з його тлумаченням у літературі з цього питання. Тому більшість авторів розуміють термін «товарно-матеріальні запаси» як запас матеріальних ресурсів, які не використовуються в повсякденній діяльності підприємства і призначені для забезпечення безперервності виробничого процесу, зберігання за необхідності. Це означає, що поняття запасів є досить специфічним. Незважаючи на те, що термін «товарно-виробничі запаси» є найбільш прийнятним у заявці, для розкриття сутності робочих предметів, їх індивідуальних особливостей, із прийняттям НП(С)БО, термін "запаси" увійшов до загального вжитку [9].

Таким чином, для забезпечення ефективного розвитку підприємств та збільшення їх виробничого потенціалу в сучасних економічних умовах виникає необхідність у створенні якісно нової системи управління запасами. Врешті-решт, основою виробництва в кожному секторі економіки є постійна наявність необхідних запасів, які повністю використовуються в процесі виробництва і перекладають їх вартість у вартість виготовленої продукції (виконана робота, надані послуги), таким чином впливає на підприємство. Важливою передумовою обліку, контролю та управління запасами є розробка єдиних і чітких підходів до тлумачення їх виду та класифікації.

Питання класифікації запасів відповідає інтересам вітчизняних та зарубіжних вчених. Більшість вчених зосереджується на економічній класифікації. Незважаючи на те, що класифікація авторів однакова, їх класифікації дещо відрізняються. Зокрема, запаси іноді поділяють на [53, с.171]: сировину й основні матеріали; покупні напівфабрикати; допоміжні матеріали; інші види матеріалів (паливо, тара і

тарні матеріали, запасні частини); малоцінні та швидкозношувані предмети; запаси незавершеного виробництва; запаси готової продукції.

В. І. Янчук класифікує товарно-матеріальні запаси за різними ознаками: за функцією, місцем розташування, способом використання. Розглянемо цю класифікацію запасів на рис. 1.2 [56].

Рис. 1.2. Класифікація виробничих запасів

На думку, В.П. Завгороднього матеріальні запаси повинні поділятися на:

- 1) виробничі запаси;
- 2) незавершене виробництво;
- 3) готову продукцію;
- 4) малоцінні та швидкозношувані предмети [13].

Класифікація за В. І. Янчуком, на нашу думку, є більш детальною, а друга (В.П. Завгороднього) потребує додаткової класифікації (субкласифікації) щодо виробничих запасів.

Вчені М. В. Кужельний і В. Г. Лінник взагалі класифікують виробничі запаси на ті, що дані природою, тобто сировина, і ті, що створюються людиною, до них відносять основні та допоміжні матеріали. Класифікація за розміщенням у виробничій сфері дозволяє розподілити виробничі запаси за стадіями: заготівельна, виробнича, готова продукція, продаж. Оптимальне співвідношення запасів на

кожному етапі залежить від частки оборотних коштів, яка бере участь у формуванні ціни. Обсяг товарних запасів на етапі продажів повинен бути достатнім для забезпечення чіткого та ритмічного процесу продажів [18].

Згідно з визначенням Ф. Ф. Бутинця [6, с. 214], маємо таку класифікацію запасів: предмети праці, призначені для використання у виробництві продукції (виконання робіт, надання послуг) та господарські потреби, придбані для перепродажу або використані для обслуговування виробництва (виконання робіт, надання послуг), а також потреби управління.

Сук Л.К. в межах встановлених груп (табл. 1.2) визначає підгрупи [48, с.408].

Таблиця 1.2

Класифікація виробничих запасів

№ з/п	Групи виробничих запасів	Визначення
1	Сировина і матеріали	Предмети праці, з яких виготовляють продукцію; вони утворюють матеріальну (речовинну) основу продукції
		Сировина – це продукція сільського господарства (зерно, бавовна, молоко) і видобувної промисловості (вугілля, руда тощо), а матеріали - продукція переробної промисловості (борошно, тканина, цукор тощо). Матеріали поділяються на основні і допоміжні
		Паливо виділяють в окрему групу з причини його великого економічного значення та специфіки споживання. Паливо поділяють на технологічне, моторне (пальне) і господарське (на опалення)
		До тари і тарних матеріалів належать предмети, які використовують для пакування, транспортування, зберігання різних матеріалів і продукції (мішки, ящики, коробки тощо)
		Запасні частини використовуються для ремонту і заміни спрацьованих деталей машин та обладнання
2	Незавершене виробництво	Виступає у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів
3	Напівфабрикати	Сировина і матеріали, які пройшли певні стадії обробки, але ще не є готовою продукцією. У виготовленні продукції вони виконують таку ж роль, як і основні матеріали, тобто утворюють її матеріальну основу
4	МШП	Предмети, термін використання яких не перевищує 1 року

Підприємство за потреби визначає групи матеріалів. Для кожної групи складається номенклатура, тобто систематизований перелік матеріалів, що є основою для побудови організації аналітичного обліку.

Таким чином, розуміння економічної природи запасів сприятиме формуванню їх правильної класифікації та вдосконаленню їх подальшого обліку на підприємстві.

1.2. Завдання і роль бухгалтерського обліку і оподаткування виробничих запасів

Виробничі запаси - це багатогранна категорія, тому якість та зміст інформації, що формується в процесі ведення обліку, залежить від ефективності діяльності компанії та рівня ефективності її використання.

Кожен елемент процесу виробничих запасів окремо відіграє свою важливу функцію, а вже їх сукупність дає змогу відтворити чіткий образ діяльності суб'єктів господарювання.

Важливо отримати інформацію про те, де і для чого використовувався запаси, як проходив процес витрат, щоб детально вивчити особливості процесу перетворення речовин і сил природи в новий продукт праці, а також необхідні для забезпечення точності даних запасів у фінансовій звітності.

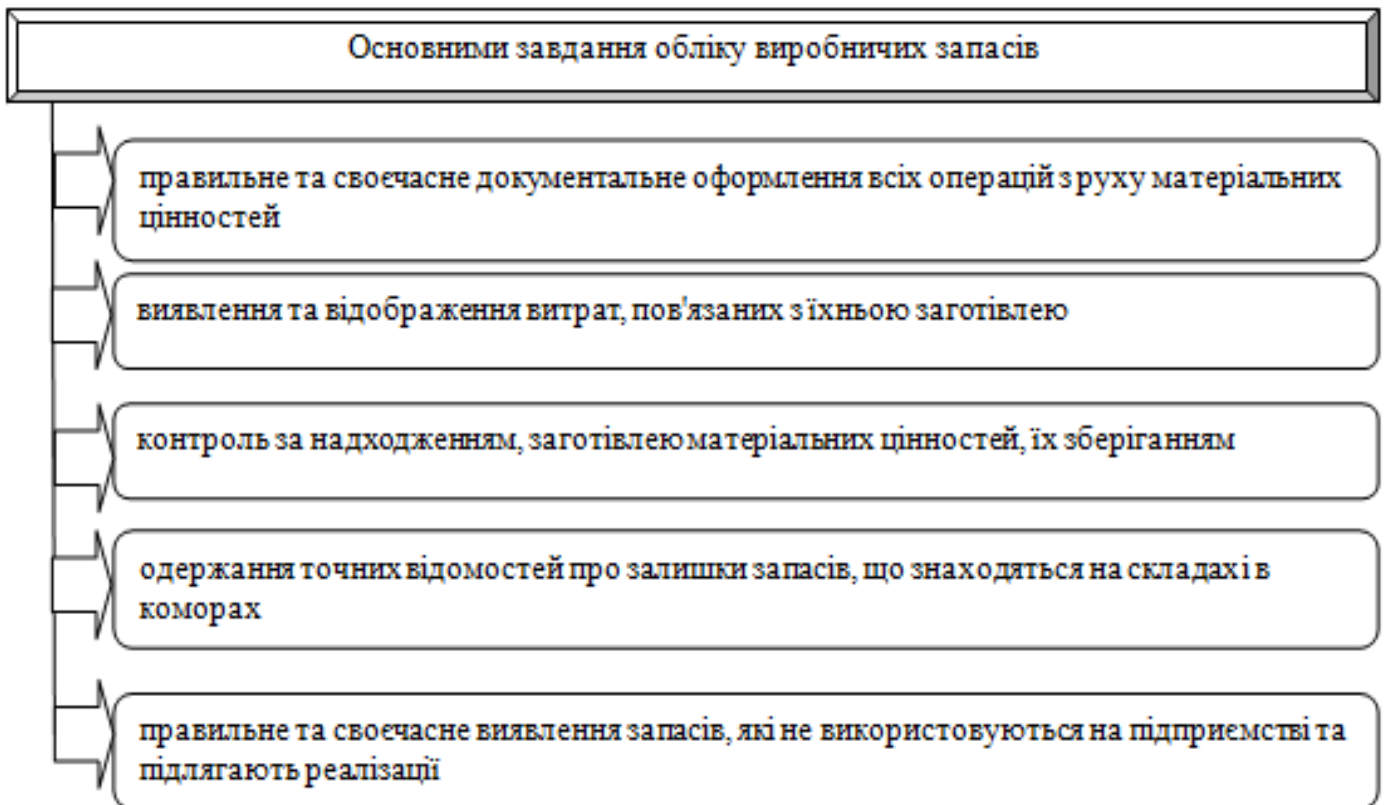
Найважливішою умовою успішної діяльності та процвітання будь-якого підприємства є ефективне використання запасів. Досягти ефективного використання запасів можливо за належної організації їх обліку та внутрішнього контролю за їх використанням та переміщенням [23].

Забезпеченість виробничими запасами є необхідною умовою здійснення господарської діяльності підприємства, а ефективне використання виробничих запасів є передумовою його прибуткового функціонування [23].

Основні завдання обліку запасів показані на рис. 1.3.

Виробничі запаси є одним з ключових елементів формування витрат на підприємстві, тому існують об'єктивні причини, які змушують компанії нарощувати резерви. З іншого боку, надмірний рівень запасів спричиняє низку негативних наслідків для економічного суб'єкта [2, с. 115].

Отже, одним із головних завдань підприємств є раціональне забезпечення запасів для майбутнього виробництва. Темпи зростання виробництва та поліпшення його якості безпосередньо впливають на собівартість та прибуток підприємства. Тому, дуже важливо приділити особливу увагу обліку запасів, їх зберігання, продажу, оскільки це значний ланцюг будь-якого виробничого підприємства.

Рис. 1.3. Завдання обліку виробничих запасів

Однією з основних передумов розвитку економіки України на сьогоднішній день та забезпечення її стабільності є ефективне функціонування системи оподаткування, оскільки мобілізація податкових платежів до державного бюджету дозволяє органам виконавчої влади здійснювати внутрішню та зовнішню політику та фінансування соціальних заходів. Разом загальнодержавні і місцеві податки та збори, які справляються в установленому законодавством порядку, є складовою податкової системи [38].

Таким чином, основним призначенням виробничих запасів виступає забезпечення безперервного процесу виробництва на підприємстві. Для забезпечення найбільш ефективних результатів виробництва при мінімально можливих витратах необхідно підтримувати достатній, але не надмірний рівень виробничих запасів, оскільки надлишкові запаси заморожують вкладені в них оборотні кошти і не можуть бути використані для інших цілей.

1.3. Нормативне забезпечення та огляд спеціальної літератури і наукових досліджень з облікового процесу і оподаткування виробничих запасів

Нормативно-правові норми бухгалтерського обліку забезпечують всім зацікавленим користувачам належний доступ до даних, що описують фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Вітчизняними нормативно-правовими актами регулюють низку організаційних та методологічних питань, пов'язаних з обліком та оподаткуванням запасів.

На основі дослідження нормативно-правових актів бухгалтерського обліку виробничих запасів лісогосподарських підприємств встановлено перелік питань, які вони регулюють (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Характеристика нормативно-правових актів, що регулюють питання бухгалтерського обліку виробничих запасів [33]

№ з/п	Нормативно-правовий акт	Питання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості
1	2	4
1.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 "Запаси"	Встановлює особливості визнання та оцінки виробничих запасів при їх надходженні та використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
2.	Податковий кодекс України	Визначає порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, порядок оцінки виробничих запасів при вибутті та встановлює обмеження щодо включення вартості виробничих запасів до витрат при розрахунку бази оподаткування податком на прибуток
3.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в т.ч. щодо виробничих запасів, порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, обов'язки підприємств в проведенні інвентаризації, зокрема в частині відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу
4.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, в тому числі при формуванні інформації про виробничі запаси
5.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»	Визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів

1	2	3
6.	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку»	Визначає основні рахунки та субрахунки для систематизації інформації про виробничі запаси, а також регулює порядок їх використання при здійсненні операцій з ними
7.	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та основні вимоги щодо оформлення результатів їх інвентаризації
8.	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей	Визначає механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, в тому числі виробничих запасів
9.	Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку	Надає методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку для відображення та систематизації інформації про виробничі запаси
10.	Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей	Регулює порядок проведення дооцінки залишків матеріальних цінностей, в тому числі виробничих запасів
11.	Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України	застосовуються для здійснення планування, ведення обліку і калькулювання виробничої собівартості продукції, робіт і послуг на підприємствах лісового господарства України та мають за мету забезпечити єдині засади формування собівартості продукції (робіт, послуг) лісового господарства та промисловості на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України.
13.	Положення про облікову політику	Встановлює особливості бухгалтерського обліку виробничих запасів індивідуально на окремому підприємстві, зокрема визначення первісної вартості виробничих запасів, перелік однорідних груп виробничих запасів, порядок включення до витрат підприємства витрат на зберігання виробничих запасів, обраний метод списання запасів тощо

Дослідивши нормативні акти що регулюють питання бухгалтерського обліку виробничих запасів, виділимо в рис. 1.4 нормативні акти яких наводиться визначення сутності поняття «запаси».

Отже, після вивчення основних нормативно-правових документів, що регулюють облік виробничих запасів підприємств в Україні, зробимо висновок, що ці документи мають більш загальний характер, і деякі важливі питання бухгалтерського обліку цього об'єкта викликають праксеологічну невідповідність, зокрема, існують відмінності між оцінками запасів замовлення відповідно до вимог НП(С)БО та МСФЗ.

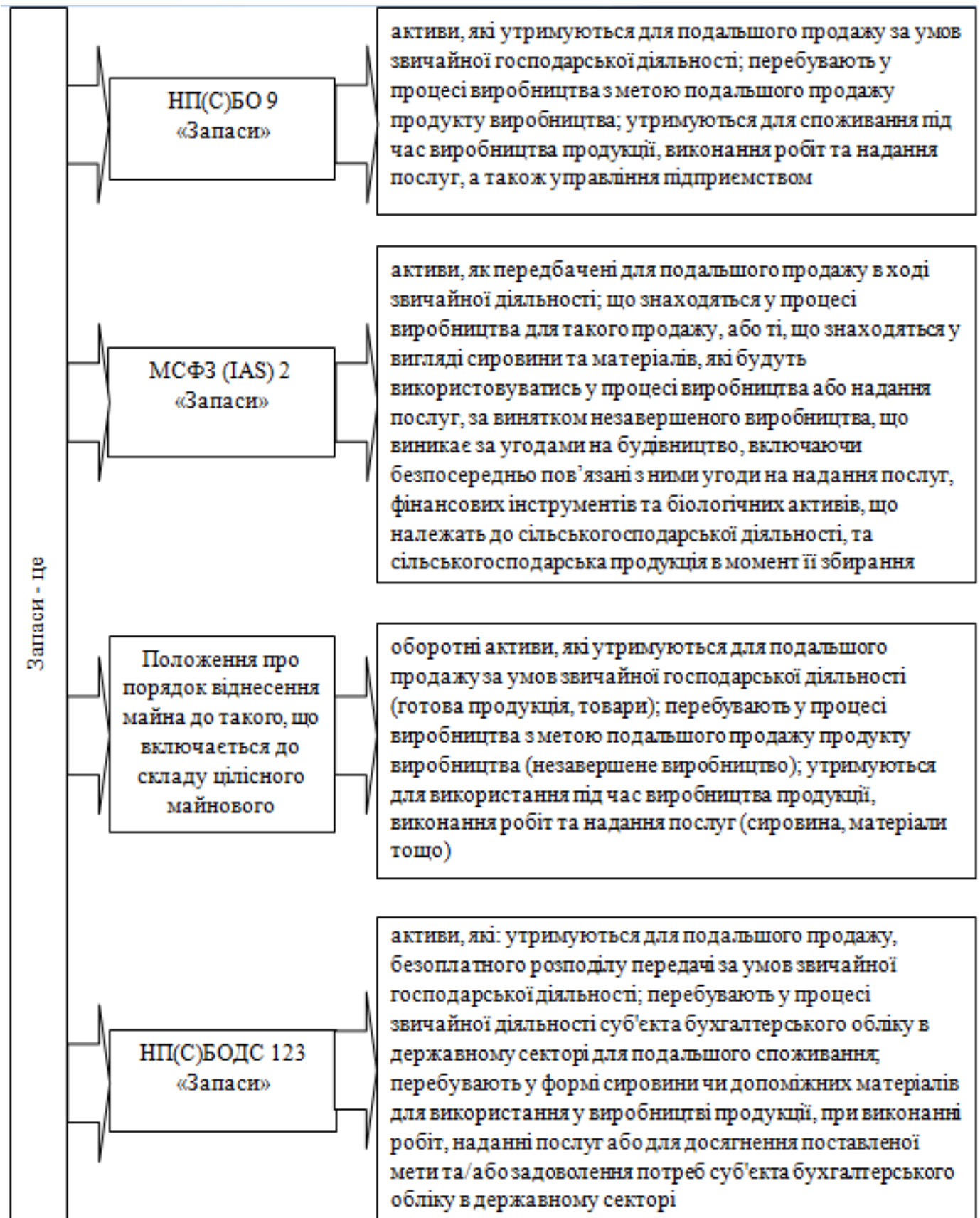

Рис. 1.4. Сутність дефініції «запаси» відповідно до нормативно-правової бази актів України [33]

В економічній літературі є різні тлумачення щодо трактування об'єкта дослідження. Ця відмінність свідчить про те, що розкриття сутності кожної економічної категорії залежить від обраного підходу до її визначення (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Визначення терміна «виробничі запаси» в економічній літературі

Автор	Активи	Засоби виробництва	Оборотні засоби	Предмети праці	Матеріальні ресурси	Матеріали	Виробничі запаси	Споживаються в операційному циклі	Призначені для виробництва продукції або подальшого перепродажу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Багрій П. І. [1]		+			+				
Бородкин А. С. [5]			+	+	+			+	
Безруких П. С. [8]				+	+	+		+	
Бутинець Ф. Ф. [6]	+			+			+	+	+
Велш Г. А. [10]	+							+	+
Верхоглядова Н. І. [9]					+			+	+
Грабова Н. М. [11]	+			+		+	+	+	+
Коваленко А. М. [15]	+		+					+	
Кужельний М. В. [18]				+			+		
Ліберман Л. В. [20]				+		+		+	
Міддлтон Д. [25]							+		
Мус Г. [30]									+
Новодворський В. Д. [32]			+	+	+				+
Сопко В. В. [45]			+			+	+		
Петрова В. І. [36]			+	+		+	+	+	
Пушкар М. С. [41]			+	+		+			+
Річард Д. Ірвін [43]					+			+	+
Терещенко Л. О. [49]	+			+			+	+	+
Хендриксен Е. С. [52]			+			+		+	
Шара Є. Ю. [53]	+		+				+	+	+
Шквір В. Д. [54]					+	+	+		

Критична оцінка існуючих визначень поняття «виробничі запаси» дає підстави виокремити такі основні підходи:

1) переважна більшість вчених-економістів при висвітленні питань обліку запасів використовує визначення, наведене в НП(С)БО 9;

2) деякі вчені ототожнюють поняття «виробничі запаси» з поняттям «матеріальні ресурси»;

3) також ототожнюються такі поняття, як «запаси» і «виробничі запаси»;

4) в окремих наукових працях застосовується термін «товарно-матеріальні цінності»;

5) ряд авторів до виробничих запасів не відносять МШП та незавершене виробництво [21].

Так, А. С. Бородкін, П. С. Безруких, Н. І. Верхоглядова та Річард Д. Ірвін виробничі запаси визначають як матеріальні ресурси, які повністю переносять свою вартість на собівартість продукції, тобто споживаються. При цьому вони використовуються як предмети праці у виробничому та господарському процесі.

Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Ейсмонт В.С., Гайдучок Т.С., Цегельник Н.І. у своєму підручнику наводять інше визначення «виробничі запаси – цінності, які формують матеріальну основу об'єктів господарської діяльності» [27].

М. В. Кужельний не розкриває економічну природу виробничих запасів і під виробничими запасами розглядає мінімальний запас предметів праці, необхідний для виробничого процесу [18]. Н. М. Грабова виділяє поняття «виробничі запаси» та «запаси». Під виробничими запасами вчений розуміє складову матеріальних запасів підприємства, а не всі матеріальні запаси. Тому ототожнення понять «наведених понять нелогічне [11].

У працях В. Д. Шквіра запаси висвітлюються як матеріальні цінності. Однак, на нашу думку, таке тлумачення має досить обмежені критерії, тому що незрозуміло, яким же чином класифікувати виробничі запаси, а також у визначенні відсутні рекомендації щодо використання їх в одному операційному циклу [54].

Такі науковці як В. Д. Новодворський [32], В. В. Сопко [45], Є. Ю. Шара [53], Е. С. Хендріксен [52] визначають виробничі запаси як оборотні активи підприємства, які використовуються у виробничому процесі однократно, а їх вартість повністю переноситься на собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг),

Багато інших дослідників інтерпретують товарно-матеріальні цінності як активи, що використовуються для перепродажу, споживання у виробництві, роботах та послугах та управління бізнесом.

Узагальнюючи думки різних вчених та нормативних актів, ми вважаємо, що виробничі запаси слід розглядати як частину запасів компанії, а суть виробничих

запасів як об'єкта бухгалтерського обліку полягає в тому, що виробничі запаси є елементом запасу, який є активом, що знаходиться на підприємстві у вигляді матеріальних запасів основних та допоміжних, а також паливо, запасні частини, поворотні відходи, контейнери та інші матеріали, які були придбані зі сторони або виготовлені самостійно та призначені для використання у процесі виробництва та для будь-яких інших потреб підприємства за умови, що вони повністю використовуються в одному операційному циклі експлуатації.

Таким чином, аналіз досліджених нормативних та літературних джерел дозволив зробити висновок, про неоднозначність підходів вітчизняних та зарубіжних вчених до тлумачення поняття «виробничі запаси», визначення їх складових, функціонального призначення та принципів класифікації запасів.

1.4. Характеристика господарських операцій з обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами в лісогосподарському підприємстві

При здійсненні господарської діяльності лісогосподарські підприємства використовують лісові ресурси, а результатом діяльності виступають лісопродукція у вигляді готової продукції та виробничі запаси.

Під готовою продукцією в лісогосподарських підприємствах розуміють лісопродукцію, яка закінчена виробництвом, відповідає вимогам стандартів і технічних умов та має документ, що засвідчує її якість і призначена для збуту за межі підприємства [28].

Лісопродукція, яка вважається виробничим запасом, є сировиною, матеріалом, призначеним для виробничого споживання на підприємстві, але ще не використані й не піддані переробці та очікують вступу в процес виробництва [28].

Для організації обліку продукції лісу підприємство повинно мати правильно облаштовані місця її знаходження (зберігання), тобто обладнані склади. Місцями зберігання продукції лісу можуть бути окремі склади, структурні підрозділи з її заготівлі, переробки, обробки та торгівлі. Вони повинні бути належно підготовленими і надійними, щоб виключити псування чи крадіжки продукції [27].

Місцями знаходження деревних видів лісопродукції можуть бути ті, які наведені на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Місця знаходження деревних видів лісопродукції [27]

Склади для зберігання круглих лісоматеріалів залежно від місця розташування поділяються на такі типи складів:

- верхній – вздовж лісовозних доріг цілорічної або сезонної дії; на лісосіці або вздовж лісовозного шляху сезонної дії
- нижній – у пункті примикання лісовозного шляху до залізниці загального користування; у пункті примикання лісовозної дороги до водного шляху
- на підприємства – вздовж залізниці загального користування [27].

Кожному місцю зберігання присвоюється назва і номер, які вказують у всіх документах з обліку матеріальних цінностей [27].

В місцях зберігання виробничих запасів і готової продукції лісогосподарських підприємств організується складський облік, ведення його кількісному

аналітичному розрізі лісопродукції займаються матеріально – відповідальні особи складського господарства [28].

Для ведення обліку застосовують картки або книги складського обліку. Картки відкриває бухгалтерія по мірі надходження нових найменувань матеріальних цінностей і передає їх під росписку в книзі реєстрації видачі карток складського обліку матеріально – відповідальним особам. Відомості про складські запаси можуть водитися в інформаційну систему з високим ступенем деталізації їх характеристик. Записи операцій із надходження чи вибуття продукції у книгах чи картках здійснює матеріально-відповідальна особа на підставі первинних документів. Надходження і відпуск продукції оформляється розпискою матеріально-відповідальної особи на документах. Записи в книгу або картки здійснюється за кожним документом зокрема, щоденно, з визначенням залишку на кінець дня [27].

Аналітичний облік матеріальних цінностей за місцями зберігання здійснюється в сортовому розрізі (за номенклатурними номерами). Номенклатурним номером є умовний числовий код обліку за бухгалтерським рахунком, який присвоюється групі предметів одного найменування, якості та ціни.

Для цього на підприємствах застосовують методи номенклатурного обліку наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Методи номенклатурного обліку [27]

Назва методу	Характеристика методу номенклатурного обліку
1	2
Оперативно-бухгалтерський (сальдовий) метод	бухгалтерія здійснює систематичний контроль за правильним веденням складського обліку за місцями знаходження матеріальних цінностей. Із цією метою працівники бухгалтерії обов'язково в кінці кожного місяця проводять на складах в присутності матеріально-відповідальних осіб перевірку своєчасності та правильності оформлення складських операцій, записів в картках (книгах) складського обліку, а також вибіркочу перевірку залишків матеріалів. При цьому методі в бухгалтерії облік ведуть тільки за сумою. Взаємозв'язок між кількісно-номенклатурним обліком матеріалів на складі та бухгалтерським обліком здійснюють за допомогою сальдової відомості або Відомості обліку залишків матеріалів на складі. Перевагами даного методу є значне скорочення документації, відсутність подвійної картотеки, оборотних відомостей. Головна умова – це налагодити постійний контроль за складським обліком зі сторони бухгалтерії, регулярно проводити інвентаризацію окремих видів цінностей.

1	2
Облік у звітах матеріально-відповідальних осіб	<p>На складі ведеться кількісний облік в картках (книгах). У кінці місяця завідувач складу (матеріально-відповідальна особа) формує матеріальний звіт у вигляді оборотної відомості, в якій міститься: назва і номенклатурний номер цінностей, одиниця виміру, ціна за одиницю, залишки на початок місяця (кількість, сума), надходження за місяць (за джерелами надходження у кількісному і вартісному вимірах), вибуття за місяць (за напрямками вибуття у кількісному і вартісному вираженні). Матеріальний звіт складають у двох примірниках і разом з первинними документами передають в бухгалтерію. Один примірник після перевірки з підписом бухгалтера повертають на склад, інший – служить реєстром аналітичного обліку в бухгалтерії, на основі якого проводять записи за дебетом і кредитом рахунків з обліку матеріальних цінностей.</p> <p>Недоліком даного методу є те, що його можна використовувати лише за обмеженої номенклатури запасів. Метод вимагає великих трудових затрат, особливо в кінці місяця, що затягує строки здачі звітності.</p>
Паралельний облік на складі і в бухгалтерії	<p>На складі ведуть кількісний облік, в бухгалтерії кількісний і вартісний. У кінці місяця в бухгалтерії на основі первинних документів складають номенклатурну оборотну відомість, дані якої включають до синтетичного обліку за рахунками з обліку матеріальних цінностей</p>

В лісогосподарських підприємствах для продукції лісу застосовуються різні види фактичних оцінок: первісна, переоцінена, справедлива, чиста реалізаційна та бюджетна оцінка (планова, нормативна).

Первісною вартістю лісопродукції, що виготовляється власними силами лісогосподарського підприємства, визнається її виробнича собівартість. Формування виробничої собівартості виробничих запасів і готової продукції здійснюється згідно з: Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів; П(С)БО 9; П(С)БО 16 [33].

До виробничої собівартості лісопродукції одержаної в процесі виробництва включаються:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати

[24].

Виробнича собівартість готової продукції і виробничих запасів зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої

продукції в оцінці можливого її використання, що використовується на самому підприємстві [24].

При відпуску продукції лісу у виробництво, продаж та іншому вибутті оцінка її здійснюється за одним з методів (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Метод оцінки продукції лісу при відпуску у виробництво, продаж та іншому вибутті

Назва методу	Характеристика методу
Ідентифікована собівартість	продукції лісу, яка відпускається для виконання спеціальних замовлень і виробництв, а також, яка не замінює одна одної
Середньозважена собівартість	проводиться щодо кожної одиниці продукції лісу діленням сумарної вартості її залишку на початок звітного місяця і вартості одержаної у звітному місяці на сумарну кількість її запасів на початок звітного місяця і одержаної у звітному місяці
Собівартість перших за часом надходження продукції лісу (ФІФО)	продукції використовується у тій послідовності, у якій вона надходила до підприємства (відображена у бухгалтерському обліку), тобто продукції, яка першою відпускається у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюється за собівартістю першої за часом надходження продукції
Нормативні затрати	полягає у застосуванні норм витрат на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних, норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Оцінка виробленої продукції за нормативними затратами виробничих запасів коригується до фактичної виробничої собівартості
Ціни продажу	можуть застосовувати підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари

Таким чином, лісогосподарські підприємства застосовується тільки один метод із наведених якщо всі одиниці бухгалтерського обліку продукції лісу, мають однакове призначення та однакові умови використання.

В МСБО 2 «Запаси» виділяються інші методи оцінки вибуття запасів, а саме: метод конкретної ідентифікації; середньозваженої собівартості; метод за формулою «перше надходження – перший видаток» (ФІФО); метод стандартних (нормативних) витрат; метод роздрібних цін [29].

Звернемо увагу, що в Україні облік запасів в більшості побудований на досить схожих принципах, які наведені в МСБО 2 "Запаси" .

Оцінка виробничих запасів в зарубіжних країнах відрізняється від оцінки в обліку України і має свої певні особливості, зумовлені особливостями обліку та нормативно-правовою базою.

Господарські процеси лісогосподарських підприємств можуть як стимулюватися, так і гальмуватися через систему оподаткування.

Лісогосподарські підприємства виконують функції податкових агентів при сплаті податків за загальною або спрощеною системою оподаткування, які визначаються Податковим Кодексом України [40].

Нарахування податків та зборів в лісогосподарських підприємствах здійснюється за наявності їх об'єктів в суб'єкта господарювання. Основними об'єктами оподаткування щодо загальнодержавних та місцевих податків і зборів лісогосподарських підприємств є: додана вартість; створений прибуток; доходи працівників; вартість продукції лісозаготівель; нормативно грошова оцінка земельних ділянок.

До основних податків і зборів в лісогосподарських підприємствах відносять: податок на додану вартість; податок на прибуток та обов'язкові відрахування як суб'єкти господарювання державної форми власності; податок на доходи фізичних осіб; земельний податок, а також особливим видом податку в лісогосподарських підприємствах є рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Сплачені лісогосподарськими підприємствами податки використовують на формування державного і місцевих бюджетів.

Регулювання відносин лісогосподарських підприємств в сфері обліку і оподаткування здійснюється на основі ПКУ та низки інших законодавчих і нормативних актів, які регулюють обліковий процес та діяльність державних і комунальних підприємств.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано систему обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами лісогосподарському підприємстві, що дає можливість зробити наступні висновки:

1. Для забезпечення ефективного розвитку підприємств та збільшення їх виробничого потенціалу в сучасних економічних умовах виникає необхідність у створенні якісно нової системи управління запасами.

Найважливішою умовою успішної діяльності та процвітання будь-якого підприємства є ефективне використання запасів. Досягти ефективного використання запасів можливо за належної організації їх обліку та внутрішнього контролю за їх використанням та переміщенням. Забезпеченість виробничими запасами є необхідною умовою здійснення господарської діяльності підприємства, а ефективне використання виробничих запасів є передумовою його прибуткового функціонування.

2. При здійсненні господарської діяльності лісогосподарські підприємства використовують лісові ресурси, а результатом діяльності виступають лісопродукція у вигляді готової продукції та виробничі запаси.

Під готовою продукцією в лісогосподарських підприємствах розуміють лісопродукцію, яка закінчена виробництвом, відповідає вимогам стандартів і технічних умов та має документ, що засвідчує її якість і призначена для збуту за межі підприємства [28].

Лісопродукція, яка вважається виробничим запасом, є сировиною, матеріалом, призначеним для виробничого споживання на підприємстві, але ще не використані й не піддані переробці та очікують вступу в процес виробництва [28].

3. Одним із головних завдань підприємств є раціональне забезпечення запасів для майбутнього виробництва. Темпи зростання виробництва та поліпшення його якості безпосередньо впливають на собівартість та прибуток підприємства. Тому, дуже важливо приділити особливу увагу обліку запасів, їх зберігання, продажу, оскільки це значний ланцюг будь-якого виробничого підприємства.

4. Після вивчення основних нормативно-правових документів, що регулюють облік виробничих запасів підприємств в Україні, зробимо висновок, що ці

документи мають більш загальний характер, і деякі важливі питання бухгалтерського обліку цього об'єкта викликають праксеологічну невідповідність, зокрема, існують відмінності між оцінками запасів замовлення відповідно до вимог НП(С)БО та МСФЗ.

5. В місцях зберігання виробничих запасів і готової продукції лісогосподарських підприємств організовується складський облік, ведення його кількісному аналітичному розрізі лісопродукції займаються матеріально – відповідальні особи складського господарства. Для ведення обліку застосовують картки або книги складського обліку.

6. Ведення обліку і оподаткування господарських операцій з виробничими запасами лісогосподарському підприємстві здійснюється на основі ПКУ та низки інших законодавчих і нормативних актів, які регулюють обліковий процес та діяльність лісогосподарських підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багрій П. І., Дорогунцов С. І. Економічний словник. Гол. ред. Укр. Радянська енциклопедія Академії наук УРСР, 1973. 621 с.
2. Балашук, Д. М. Значення обліку виробничих запасів в управлінні підприємством. *69-та студентська науково-технічна конференція: секція "Економіка і менеджмент" : збірник тез доповідей*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 404-406.
3. Бондаренко Н. О., Понікаров В. Д., Попова С. М. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності : навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 299 с.
4. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 63–67.
5. Бородкин А. С. Учет в объединении и предприятии / А. С. Бородкин, М. А. Шевчук. – К. : Техника, 1978. – 174 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. для студ. вищ. навч. заклад. Житомир : ПП «Рута», 2003. 444 с.
7. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку: підручн. для студ. спец. 7.050106 "Облік і аудит" вищ. навч. закл. 4-е вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута". 2006. 528 с.
8. Бухгалтерский учет / Безруких П. С., Кашаев А. И., Рогулин Д. А. и др. ; под ред. П. С. Безруких. [2-е изд.]. М. : Финансы и статистика, 1983. 375 с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
10. Велш Г. А., Шорт Д. Г. Основи фінансового обліку: пер. з англ. О. Мінін та О. Ткач. К. : Основи, 1997. 943 с.
11. Грабова Н. М., Кривонос Ю. Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках : навч. посібн. К. : АСК, 2006. 416 с.
12. Дубініна М. В. Сутність виробничих запасів як складової частини процесу виробництва. *Тенденції та закономірності розвитку обліково-аналітичного*

забезпечення в Україні : Тези доповідей на вузівської науково-практичної конференції. Миколаїв : НУК, 2007. 156 с.

13. Завгородний В. П. Бухгалтерский учет в Украине с использованием национальных стандартов. К.: А.С.К., 2002. 847с.

14. Залевська О. Контроль і ревізія збереження і використання матеріальних цінностей. *Бухгалтерський облік і аудит*, 1996, № 8. С. 13-14; № 9. С. 10–12.

15. Коваленко А. М. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики. Дніпропетровськ : ВКК «БалансКлуб», 2006. 1024 с.

16. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 7. С. 93-105.

17. Колосок А. М. Проблемні питання обліку і списання матеріальних цінностей. *Актуальні проблеми економіки*. 2011, № 10. С. 229–233.

18. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. К.: КНЕУ, 2001. 334 с.

19. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 556 с.

20. Либерман Л. В. Учет материальных цінностей. М. : Финансы и статистика, 1989. – 107 с.

21. Лопатіна В. В. Економічна сутність виробничих запасів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"*. Серія : Економіка. 2012. Т. 189, Вип. 177. С. 67-71.

22. Макаров В. Г. Теория бухгалтерского учета. [2-е изд.]. М. : Финансы, 1975. – 295 с.

23. Марина А. С., Феськіна З. Ю. Підвищення ефективності використання виробничих запасів автодорожнього підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 6. С. 193-198.

24. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України”: Наказ Державного агенства лісових ресурсів України від 14.05.2013 р. № 124. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN011487>

25. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие финансовых решений: пер. с англ. И. И. Елисейевой. М. : Издательское объединение «ЮНИТИ», 1997. 408 с.
26. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Київ, 2016–2017. URL: <https://cutt.ly/OnckYaB>
27. Мороз Ю. Ю., Цал-Цалко Ю. С., Ейсмонт В. С., Гайдучок Т. С., Цегельник Н. І. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством : підручник. Житомир. Рута, 2019. 372 с.
28. Мороз Ю. Ю. Облік лісопродукції в бухгалтерії лісогосподарського підприємства. URL: <https://cutt.ly/Pnnd5EQ>
29. МСФО 2. Запаси (IAS 2. Inventories) URL: www.minfin.gov.ua/document/92420/МСБО_2.pdf.
30. Мус Г., Ханшманн Р. Бухгалтерский учет : основы – задания – решения : учеб. пособ. пер. с нем. С. Лобачевской. К. : КНЕУ, 2000. 368 с.
31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
32. Новодворский В. Д. Бухгалтерский учет производственных ресурсов (Вопросы теории и практики). М. : Финансы и статистика, 1989. 284 с.
33. Офіційний вебпортал парламенту України/ Верховна рада України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
34. Офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=39543&cat_id=33906
35. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
36. Петрова В. И. Бухгалтерский учет на машиностроительном предприятии. М. : Машиностроение, 1981. 384 с.
37. Податкове навантаження на лісову галузь в частині сплати рентної плати зменшиться. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3033390-v-ukraini-zmensitsa-podatkove-navantazenna-na-lisovu-galuz.html>
38. Подолянчук О. А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5. С. 88-101.

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99, № 996-14-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
40. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-V I. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
41. Пушкар М. С. Фінансовий облік . Т. : Карт-Бланш, 2002. 628 с.
42. Ранюк А.В. Контроль і ревізія виробничих запасів. *Вісник КНЕУ*. 2008. №4. С.22-25.
43. Річард Д. Ірвін, Інк. Фінансовий облік /авторизований переклад з англійського видання : О. Мінін, О. Ткач. 1993, 1997.
44. Рубан Л.О., Яковенко Т.І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 34. С. 319-324.
45. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2006. 526 с. 9.
46. Сторожук Т. М., Дружинська Н. С. Готова продукція лісогосподарської діяльності, її форми та види. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С. 193-203.
47. Сторчоус О. Удосконалення організаційно-правового забезпечення державного контролю в лісовому господарстві. URL: http://www.enpi-fleg.org/site/assets/files/2119/report_storchous_improving_organizational_and_legal_aspects_state_control.pdf
48. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: підруч. / К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. 624 с.
49. Терещенко Л. О., Матієнко-Зубенко І. І. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посібник К. : КНЕУ, 2004. 187 с.
50. Тимчасова інструкція з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України: затв. Наказом Державного агентства лісових ресурсів України від 27.06.2012 № 202 URL: http://lespravo.org.ua/art/333-Timchasova_instrukciya_z_elektronnogo_obliku_derevini_2012_rik/

51. Український лісовод. Тимчасова інструкція з електронного обліку деревини. URL: <http://www.lesovod.org.ua/node/19683>
52. Хэндриксен Э. С., Ван Бреда М. Ф. Теория бухгалтерского учета: пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 1997. 576 с.
53. Шара Є. Ю., Андриєнко О. М., Жидеєва Л. І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах та організаціях : навч. посібн. Київ : «Центр учбової літератури», 2011.
54. Шквір В. Д., Завгородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посібник Львів : Видавництво університету «Львівська політехніка», 2003. 268 с.
55. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 15(2). С. 166-169.
56. Янчук В.І., Кипоренко О.В. Сучасні проблеми та напрями вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. *Збірник наукових праць ВНАУ*. №3 (69). Том 2. 2012. С. 229–234

Додатки